

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei.
Instituții și bănci . . . . . 150 lei.
Muncitorii minieri . . . . . 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos

Se împlinesc 1933 de ani de când Mântuitorul nostru Iisus Hristos s'a născut din Fecioara Maria, în ieslea staulului din Vitleem. Se împlinesc 1933 de ani de când însuși Fiul lui Dumnezeu, cel născut mai înainte de veci din Tatăl, vine și se împreună cu natura omenească, făcându-se Dumnezeu adevărat și om adevărat, pentru ca să ne mântuiască pe noi din robia păcatelor.

Prin Adam cel vechiu, protopărintele neamului omenesc a intrat păcatul în lume și prin aceasta moartea, iar prin Adam cel nou, Iisus Hristos, a venit mântuirea. Adam cel vechiu neascultând porunca divină, ca să nu mănânce din fructul pomului oprit a aruncat asupra omenirii blestem și muncă, de care omenirea prin propriile ei puteri, nu se mai putea mântui. De aceea, Dumnezeu din iubirea Sa nemăsurată față de lume, ne-a trimis nouă pe pământ pe însuși Fiul — Său cel Unul Născut, care prin suferințele Sale, să ne scoată din mocirla păcatelor.

Prin păcatul lui Adam s'a rupt legătura dintre cer și pământ, mintea omului s'a întunecat și voința a slăbit, iar prin Iisus Hristos pământul s'a unit din nou cu cerul, mintea omului s'a luminat și voința s'a întărit. Nașterea Mântuitorului ne-a adus bunătățile cele mai mari, cunoștința adevărată de Dumnezeu, liniștea sufletească, speranța unui viitor mai fericit și deschiderea porților raiului. — Acestea și încă multe altele sunt bunătățile neperitoare, pe cari Mântuitorul nostru Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu le-a adus omenirii și cu toate acestea El nu se naște în palate luxoase și împărătești, cum ne-am aștepta noi, ci se umilește pe Sine și se naște în ieslea unui staul din Vitleem. Dar în noaptea în care El s'a născut, cerul s'a deschis cu lumină mare și îngerul Domnului s'a arătat păstorilor spunându-le: „Iată vă aduc bucurie mare, care va fi la toată lumea, că astăzi vi s'a născut Mântuitor, care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și ca semn că-i adevărat ceea ce vestesc, veți găsi culcat în iesle un prunc înfășat”. (Luca II, 10-12) — În momentul acela s'a produs bucurie mare în cer și cete întregi de îngeri s'au pogărit pe pământ și au cântat împreună cu păstorii: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire”. (Luca II, 14). Când Mântuitorul s'a născut, o stea s'a arătat Magilor dela răsărit, cari

îndată au venit și s'au închinat Noului Născut, aducându-I daruri împărătești: aur, smirnă și tămâie. — Iată deci, că atât lumea pământească, cât și cea cerească s'a bucurat de nașterea Mântuitorului lumii, afară de regele Irod. El auzind despre nașterea Împăratului Ceresc, credea că acesta îi va lua tronul său, de aceea căuta cu orice preț să-L omoare. Dar toate cruzimile lui au rămas zadarnice, căci pe Fiul lui Dumnezeu nu l'a putut omori. — Întrebându-ne noi dacă azi mai sunt de aceia cari caută să ucidă pe Mântuitorul, cu durere trebuie să răspundem că fiecare din noi suntem Irozi, cari căutăm să-L ucidem. Mai ales azi când fiecare nu visează decât politică, își uită cu Totul de Dumnezeu. Uită că Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca să-i aducă mântuirea sufletului său. Nimeni nu se mai îngrijește de partea dumnezeiască din el, sufletul, pentru care Iisus Hristos a venit în lume. Fiecare se îngrijește numai de trupul său, căutând să-și adune averi pământești, uitându-și de acela care în ieslea din Vitleem, acum 1933 de ani s'a născut în sărăcie, pentru ca prin aceasta să ne dea și nouă un exemplu de urmat. De aceea azi când prăznuim Nașterea Mântuitorului, veniți să ne ducem cu gândul la ieslea din Vitleem, ca să vedem acolo pe Mântuitorul sufletelor noastre în sărăcia cea mai amară și în înjosirea cea mai adâncă. Lui i-a fost merit deja dela naștere să sufere dureri pe cari nimeni nu le-a suferit și a purta crucea pe care nimeni nu a purtat-o. Prin toate acestea, Mântuitorul ne îndeamnă și pe noi să-I urmăm calea grea și colțuroasă a suferințelor și neajunsurilor cu răbdare și supunere. Azi când copiii prin cantecele de stea și sf. biserică prin sunetele vesele de clopotelor ei, ne anunță marea bucurie a nașterii lui Hristos, să ne desbrăcăm sufletele de tot ce e lumesc și să lăsăm pe Mântuitorul să se nască în el. Cu sufletul desbrăcat de orice patimă să alergăm la sf. biserică și acolo să ne înălțăm gândul către Dumnezeu, mulțumiindu-i pentru binefacerea pe care a revărsat-o asupra noastră, prin Nașterea Fiului Său. Acolo să strigăm și noi în sufletul nostru întocmai ca și îngerii și păstorii: „Mărire între cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire”.

Trifu Benea
student.

1934

În trosnetul bicelor, de care răsună satul, în glasurile celor ce-mi cântă la fereastră: Colinda, (aducându-mi vestea nașterii Mântuitorului), petrec cu gândul anul ce se duce.

Suntem în preajuna unui nou an, (mai sunt câteva zile); fi-va el mai bun ca cel ce s'a dus?

Și mintea îmi începe să depene un an plin de bine și frumos, care să ne suradă și nouă celor sărmani de bucurii.

Acest an ce-l concepe mintea mea, îl doresc din tot sufletul cititorilor „Zarandului”. 1934 să vie cu tot ce e bine și frumos.

— Studențimea bucureșteană a declarat grevă generală, până ce se vor elibera toți naționaliștii închiși la Jilava și celelalte lagăre de concentrare.

— Înalta Curte de Casație a declarat senatori de drept pe dnii: Grigore Iunian și dr. Lupu, cari au încheiat 10 legislaturi.

— În urma tratatelor duse de d. Brăteanu, la Paris, cu creditorii străini, s'a ajuns la următoarele rezultate:

Experții străini vor veni în țară către sfârșitul lunii Ianuarie. Experții detentorilor de rentă să nu fie aduși dintre aceleași persoane, din care sunt desemnați experții Ligii Națiunii.

— În Siberia s'a lăsat un ger groaznic: Termometrul a înregistrat 37 grade sub zero. Mii de oameni morți din cauza gerului zac părăsiți pe câmpuri.

Din veștile ce vin din cealaltă țară, reesă că anul aceasta va fi o iarnă foarte grea,

Arta scrisului

Nu e o meserie ușoară și nici plăcută nu e, meseria scrisului. Sunt altele mai fericite — și fericiri sunt acei cărora le-a fost dat să facă altceva și să-și câștige viața într'altfel decât scriind.

Dintre toate îndeletnicirile iertate, socotesc că îndeletnicirea scrisului este cea mai artificială și cea mai nesănătoasă.

Războiul, agricultura, comerțul, industriile de tot soiul sunt mult mai vechi în omenire, mult mai firești și mai spornice. E adevărat că scrisul a fost inventat de negustori, adică de acei oameni fără frică și harnici, cari plecând pe corăbiile lor ușoare, de pe țărmul Feniciei, al Africeii, al Ahaei, deșteptară prin schimb, prin sabie și prin rapți toată albia Mediteranei. Din războaiele lor — crestate cu numărul captivilor și al vitelor furate, — se născu alfabetul. Fenicienii nu'l întrebuițară însă decât în contoare și schele,

încolo îl dăruiră Babilonenilor, Evreilor și Grecilor. Aceștia — fie că aveau mai ei mai erau și plugari (deci oameni tăcuți, gânditori, răbdători) să noteze, cu alfabetul împrumutat rugăciuni, tradiții, geografie și primele observații astronomice. Așa a început în lume această îndeletnicire abătută dela natură și care mai totdeauna aduce pagubă, — în primul loc celui ce se dedică scrisului.

Dar să privim lucrările cum sunt, fiindcă, noi nu le-am adus în starea lor de azi și să vedem care trebuie să fie atitudinea omului cumințe față cu o situația dată și iremediabilă. Toată lumea astăzi scrie! — veniturile și cheltuelile casei, marfa cumpărată și vândută, jalbi la autorități, scrisori familiare, contracte de închiriere, polițe, cecuri, etc. Atâta n'ar fi prea mult și dacă scrisul nostru nu trece prea departe, putem să zicem că rămâne în limite sănătoase și utile.

Iată însă, că uneori luăm pana în mână, nu pentru scrisori de afaceri, socoteli folositoare sau inventarii casnice, ci

pentru — flori de măr! adică pentru multă vreme de pierdut, fie că printre notarea unor lucruri absurde, fiindcă sunt închipuiri, pentru povești, auzite sau personale, pentru invenții fără nici o rațiune și câștig. Acți trebuie să fim cu multă luare aminte și pe noi înșine se ne tratăm cu multă severitate. Ce poate să-l îndemne pe cineva — admit pe cineva care este aproximativ între liceu și universitate — ce poată să-l îndemne să scrie literatură? Răspunsul: Sau voește să câștige bani, sau voește să adune slavă literară. Dacă vrea să câștige bani, adică să trăiască din literatură, face o greșită socoteală. Până azi, în țara noastră, nimeni n'a putut să trăiască numai din munca literară, nici Caragiale, nici Coșbuc, nici Vlahuță. Numai scriitorii de ziare — așa dar gazetarii — au izbutit în parte, să-și scoată și să-și asigure pâinea zilnică, din scrisul lor trudnic de fiecare zi.

Problema regionalismului educativ în Ținutul Hălmeagului.¹⁾

— Pomărit, trezirea conștiinței forestiere, Cultul Naturii —

De: prof. Traian Mager

Sub auspiciile Institutului Social-Banat-Crișana, d. profesor Traian Mager și-a ales să studieze Ținutul Hălmeagului din complexul Munților Apuseni, cuprinzând 34 comune mici pe o întindere de 42.525 ha, care dela desființarea Zărândului în 1876, formează extremitatea de Est a jud. Arad.

În introducere, vorbind despre foloasele materiale și ideale ale pădurilor, condamnă despădurirea nesăbuită a munților care potențează eroziunea, deschide calea Ținutului, schimbă în mod defavorabil condițiile atmosferice, periclitând prin aceasta și agricultura până departe în inima câmpiei. Învocă protecția Naturii prin crearea Cultului Naturii, deziderat irealizabil pe cale administrativă câtă vreme n'a fost cucerită în prealabil opinia publică, sarcină ce-i revine educației școlare.

Ca să demonstreze în mod științific problemele școlii regionale de aici, conferențiarul examinează situația economică din Ținutul Hălmeagului, expunerea fiind însoțită de proiecțiuni luminoase, numeroase fotografii originale și diagrame. Cu această ocazie aflăm că:

Populația în Ținutul Hălmeagului a sporit în mod prodigios, după ștergerea iobăgiei, în ultima sută de ani, dela 9426 suflete câte s'au numărat în anul 1834, până la 21019 în anul 1910. Recensământul anului 1930 ne dă 20311 suflete.

Cultura cerealelor, prin expansiunea în terenurile forestiere, ajunge în grav conflict cu prevederile codului silvic și acoperă abia 20% din trebințele locale.

Pomăritul, deși neglijat de izbucnirea războiului, lipsind pepinierele, rămâne totuși un principal izvor de câștig, care acoperă deficitul de cereale.

Creșterea vitelor, prin exploatarea extensivă numai a pășunilor, amenință integritatea munților.

Codrii de goron și fag, la 1895 pe o întindere de 23526 ha, abia mai oferă azi spre exploatare 2364 ha păduri de fag, populația fiind lipsită și de primordialele avantajii ale muntelui împădurit.

Industria casnică a lemnăritului slăbește, pe sfârșite fiind pădurile.

Darurile Naturii nesilite, fructele pădurii (ghinda goronilor, jirul fagilor etc.), vânatul (ursul, jderul, vidra), nu mai contează ca mijloace apreciable de traiu, tot din pricina slăbirii pădurilor.

Munca salariată de „stânenari“, prin defrișarea rapidă a pădurilor, a încetălit complet.

Bogățiile subsolului, afară de carierele de andezit din Vărfurile, Tălagiu și Leasa, nu sunt puse în exploatare. Înainte de 1848 funcționau în Hălmeag două uzine de fier. Depe valea Lazurilor și a Lunșorii până pe la 1860 s'a exploatat minereu de mangan. La Ocium s'au descoperit depozite de cărbune negru, dar nu s'au exploatat.

Din constatările expuse reiese clar că mijloacele de traiu ale populației din Ținutul Hălmeagului — exceptând pomăritul și bogățiile subsolului — toate sunt: sau pe-

¹⁾ Rezumat din comunicarea făcută în ședința Institutului în Arad, la 15 Dec. 1933.

dente de existența pădurilor, sau că ajung în celiziune cu interesele silviculturii. Îndeosebi trebuie combătută cultura cerealelor.

Fără noastră are destule câmpii bogate în lanuri, cari au încetat de a mai fi singurele producătoare de aur. În schimb tot mai puține sunt pădurile în lumea întreagă, iar consumul fructelor și a cărnii se ridică an de an.

În afară de bogățiile ce o reprezintă pădurile și cirezile de vite, Hălmeagul este cunoscut din vechime ca patria fericită a pomului. Omidele și celelalte insecte vătămătoare, cari fac aproape imposibilă cultura pomului la câmpie, nu se cunosc în această regiune, ceea ce-i denotă și mai evident calitatea de regiune proprie pomăritului.

Atunci ne întrebăm — cred cu legitimitate indignare — pentru ce munteanul dela Hălmeagu mai poartă făciunile la poala pădurii, scociorând apoi cu tărâncopu la rădăcinile copacului pentru o mizerabilă cultură de cereale, care abia rodește 4—5 semințe, și adeseori nu aduce nici semința îngropată, când aceleași suprafețe ocupate de culturi aderente, — pometurile și fânețele, ar fi ficiale — îi pot asigura o rentabilitate înzestrată, cu mai puțină cheltuială de energie.

În concluziune, cercetările antropogeografice întreprinse în Ținutul Hălmeagului stabilesc în preocupările cadrului geografic următoarele probleme ce trebuiesc îmbrățișate de către școala regională: Pomărit, trezirea conștiinței forestiere, Cultul Naturii.

Aplicarea acestor idei în programa de învățământ nu întâmpină prea mari dificultăți. Se cer constituite grădinele școlare și ne-ar face bune servicii alcătuirea de manuale didactice regionale.

Semnarea, inobilitarea și îngrijirea pomului din grădina: învățarea metodelor de conservare a fructelor; construirea de ambalaje — aceste îndelunguri ar forma caracterul practic al școlii regionale de aici.

La științele fizice și chimice, naturale: stăruindu-se asupra formării solului, asupra vieții vegetale; întuindu-se necontent și în natură cauzele și efectele cosmologice în legătură cu despădurirea munților: acest procedeu dă viață învățământului.

Ca și la propagarea celorlalte idei morale, prin lecturi în proză și poezie, cântări și serbări adecvate acestui scop, se poate realiza și susține Cultul Naturii.

Cât privește învățământul primar, Ținutul Hălmeagului dispune azi, în loc de 13 școli cu 14 învățători câte ne-a lăsat stăpânirea ungurească, de 34 școli cu 43 învă., în cele 34 comune. Avem azi ziduri mai mult decât suficiente, adeseori vile cochete, dar le lipsește sufletul, căci și în noile lăcașuri de aspect modern, sălășluște încă tot duhul vechiu, care îndepărtează în loc să fixeze pe sătean de gospodăria lui.

Se discută în aceste școli de munte tot ceea ce ar interesa pe cetățeanul din oricare parte a globului, dar nu se vorbește nici chiar întâmplător despre viața pomului, din al cărui fructe, tatăl elevului își agonisește traiul, — nefiind încă nicăiri constituite grădinele școlare. Se surpă pe ei Găina și

Biharea în urma despăduririi și a pășunatului abuziv. — În vreme ce școala se pierde în generalități inutile.

Ce ar însemna școala atunci, când fiecare învățător și-ar cultiva împreună cu elevii o pepiniere de pomi roditori, din care băieții sub conducerea lui, ar începe să sădească prin curți și locurile libere pomișorii crescuți de ei, îngrijiți de ei? Ce minunată propagandă pentru crearea conștiinței forestiere ar face învățătorul, când după o ploaie, ar pleca cu toată școala la marginea părăului și le-ar arăta valorile îngroșate de humă furată de pe stâncile ce vor fi tot mai mult pustite de verdețură! Ori, dacă în zilele călduțe de primăvară, ar scoate elevii cu sapele, să planteze copaci pe o răpă dela marginea satului.

Ar face o operă înzecit folositoare celei de azi, și aceasta nu presupune o pregătire superioară a învățătorului, și nici noi sarcini pentru stat.

Se cere doar încurajarea învățătorului din partea opiniei publice, ceea ce ar aduce cu sine dragostea și voința acestuia de a se încopcia în angrenajul realităților regionale.

Sfintirea bisericii din Baia de Criș

S'a sfintit în Baia de Criș, biserica ortodoxă ridicată de locuitorii comunei, sub îndemnul neobositului servitor al altarului preotul Nicolae Florea.

Serviciul divin a fost oficiat de protopopul Zarandului I. Indrei, împreună cu'n sobor de preoți de prin comunele vecine.

Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul condus de d. avocat Gh. Sebeșan.

Am avut prilejul să gustăm câteva momente de adevărată înălțare sufletească. Biserica deși destul de mare, a fost totuși neîncăpătoare pentru mulțimea care a venit să participe la această înălțătoare sărbătoare.

După săvârșirea serviciului divin, d. protopop Ioan Iădrei, într'o cuvântare simțită relevă activitatea depusă pe toate tărâmurile de către zeosul preot N. Florea. Aduce laude prea bine meritate și-l îndeamnă să lucreze și de acum înainte tot cu același râvnă, căci astfel va fi pe deplin folosit bisericii și deci societății și țării sale. D. protopop mulțumește apoi, „Reuniunii femeilor române“ din Baia de Criș, școlii de arte și meserii, Societății „Mica“ — pentru suma de 80.000 lei, cu care s'a acoperit biserica, — și tuturor acelor cari au contribuit cu obolul lor la edificarea acestui lăcaș dumnezeesc.

La ora 2 d. m. s'a dat un banchet la „Restaurantul Central“, la care au luat parte oaspeții invitați.

Aici au troastat: protopopul Zarandului pentru M. S. Regele, d. dr. N. Oncu, aduce sărbătoritului elogi pentru munca depusă, atât ca pastor sufleteș, cât și ca bun român; d. dr. Iacob Oncu, d. preot Comșa, d. preot Barna și d. Incicău, dir. șc.

Șirul toastelor se încheie cu vorbirea d. N. Florea, prin care și arată bucuria sufletească că a putut contribui cu ceva la preînăvârșirea lui D-zeu. Mulțumește protopopului, încredințându-l că și de acum înainte va munci cu devotament. Mulțumește tuturor care au binevoit să participe la acest mare act, contribuind prin prezența lor, la desăvârșirea sărbătorii. Banchetul ia sfârșit la ora 7. d. a.

Deci aceia care voește să-și facă din scris o carieră, să ia calea ziarului și într'o zi va ajunge să se hrănească pe sine și pe ai săi din câștigul de ziarist.

Se poate însă, cazul mult mai grav, ca numai slava literilor să fie tainicul îmbold care-l face pe un tânăr să-și neglijeze treburile — biroul, lecțiile, uneori catedra, alteori cazarma — și să ațină calea poeziei și a poveștilor.

Dacă cineva ce simte între adevăr neliniștit și prigonit de demonul ambiției literare — din capul locului acest om nu este de feliicitat. Ambiția lui literară poate să fie sau stearpă, adică fără tovarășia talentului literar, poate să fie și fecundă, adică dăruită de talent. Și într'un caz și într'altul mari dureri îl așteaptă pe ambițiosul nostru. Mai întâi, îi trebuie o răbdare puțin comună. Câțiva ani de zile trebuie să scrie numai ca să distrugă. Un an, doi, trei... va agonisi poezii, nuvele, impresii exclusiv pentru soba

din odaia de lucru. Ceeace poate să păstreze este jurnalul intim, unde se povestește singur, unde are prilejul să-și ascute stilul și puterea de observație. Acest jurnal nu se poate publica decât cel mult după moartea autorului.

După trei-patru ani de literatură ascunsă, cel ce s'a pregătit astfel poate să încerce să debuteze. Dar fără mari speranțe, fără încredere în bucata de debut și foarte calm față cu succesul sau nesuccesul eventual. În toată această împrejurare (după mine unul tristă, fiindcă un scriitor cu cât e mai talentat cu atât mai nenorocit) trebuie un singur lucru: o muncă uriașă! Muncind, vei învăța să scrii corect, conform gramaticii, conform sintaxei. Muncind vei învăța cum să legeni o frază, pe arcuri moi. Muncind vei învăța cum să faci să treacă printre norii rândurilor tale, argintie și tremurătoare, luna imaginii frumoase. Muncind vei învăța să faci gândul să se miște pe hârtie, cum îi este voia; la pas, în trap, ori vijelios, ca El-Zorab. Muncind, vei isbuti într'adevăr să arăți... că ai

talent. Vai! dacă ai talent. Căci, dacă nu ai toată munca ta e de prisos. Vei grămădi carte după carte, vei fi povară contemporanilor, mulți vor crede că ai talent, și poate tu însuși vei muri convins că ai fost un luceafăr al omenirii. Și totuși n'ai avut talent! Aici nimeni și nimic nu poate să ne mântuiască.

Aceasta e trista noastră soartă. Trebuie să muncim până la năucire, ca să vedim că avem talent, dacă avem. Dar putem să muncim toată viața și într'o zi să se întrevadă că am muncit de geaba, căci nimic, nimic nu va rămânea de pe urma noastră. Munca e aspră condiție a evidențierii unui talent. Dar munca nu e niciodată dovadă sigură că ai talent!

Deabia nepoții, posteritatea, perspectiva timpului... vin să ne spună ce ai fost și ce n'ai fost. Iată ce vă așteaptă, onorajii mei corespondenți cu talent și fără talent — Domnul știe! — care cereți sovelnicia mea păreră asupra scrierilor voastre.

Gala Galaction

(„Cronica“)

Intr'o peșteră odată...

de: Danil Popescu

Pe drumul dintre Thecoa și Beit-Lehem, doi călători, care, după înfățișare par a veni de departe, zoresc animalele trudite ce abia îi mai duc.

Soarele se apleacă deasupra culmilor dinspre Emaus, și odată cu coborirea lui spre asfințit se potolește și arșița care le-a uscat mădularele în lungul drum ce au străbătut. În locul așitei, culmile îndepărtate ale Libanului își trimit răsufllarea lor înghețată.

Călătorii își strâng burnusurile și indeamnă la drum. Cel dinainte, un voinic cu pieptul de stâncă și fața bronzată, este El-Tarik, fiul deșertului, pe care îl duce fără odihnă dromaderul, și îl mână tot înainte focul arzător al răzbunării. Cel din urmă, prăpădit ca și cătărul pe care călărește, este robul celui dintâiu. Spinii deșertului au sfâșiat picioarele cătărului pe care călărește robul, așa cum ura a sfâșiat sufletul voinicului cu fața bronzată.

De trei ori șapte răsărituri de soare au aflat pe El-Tarik călărind spre Nord, de trei ori șapte apusuri de soare n'au fost în stare să-i ostoiască setea de răzbunare.

Cu săptămâni în urmă, în deșertul de lângă Yatreb, tribul lui Tamar făcuse un măcel înfiorător. Insuș Tamar implantase pumnalul în pieptul unui bătrân și legase un copil de cozile a două cămile, rupându-l de viu în bucăți. Cele două victime erau tatăl și fratele lui El-Tarik.

Dar Zoroastru e mare, nesfârșite sunt puterile lui, nepătrunse sunt gândurile lui. Tamar se răslețise de tribul său și El-Tarik îl fugăria spre țările din miază-noapte.

El-Tarik jurase pe sfințenia lui Zoroastru, jurase pe isoarele care dau viață palmierilor de lângă Yatreb, jurase pe duhul lui Zifafaf, vântul de foc care ucide vietățile pustului, jurase pe trupul plin de sânge al tatălui său că nu va avea odihnă până nu-și va spăla mâinile în sângele lui Tamar.

„Fiu al deșertului, oprește să odihnim!” se roagă robul.

El-Tarik nu aude sau se face că nu aude. Cu privirea încruntată iscodește zarea și indeamnă la drum.

Cătărul robului se poticnește de o lespede și cade. Robul aruncat cu capul într'o tufă de cactus sângerează între spinii și urlă de durere.

El-Tarik se întoarce mânios:

— „Scoală puia de hienă; căinele de Tamar va scăpa din pricina ta!”

Robul se descurcă cum poate și se tărește în brânci. Cătărul căzut cu botul lângă

un lăstar de migdal, uită de oboseală și de foame molfăie frunzele care-i gâdila botul

Fiul deșertului nu mai aude urletele robului. Dromaderul simțind în apropiere așezăminte omenești, a iuțit pasul, iar stăpânului nu-i pasă de cel rămas în colbul drumului.

De după o cotitură, un bătrân deșirat și cu o barbă de patriarh se ivește călare pe o mărhoagă de asin. El-Tarik îl întreabă ceva, iar bătrânul răspunde arătând spre zidurile ce se zăresc pe deasupra unui delușor:

— „Omul de care mă întrebă l-am văzut la porțile Beit-Lehemului, dar n'a intrat în cetatea lui David. S'a dus, cred, la stâna păstorilor. În cetate a venit multă lume chemată de porunca Chesarului August și omul tău n'ar fi aflat sălaş, cum nici tu n'o să afli...” Bătrânul ar fi mai spus ceva, dar privirea încruntată a lui El-Tarik îl face să se depărteze înălțând din umeri.

Drumul urmează acum pe muchia unei coline. În față se văd zidurile mohorate ale Cetății lui David; spre soare-răsare se vede, în lumina apusului, ca o pânză alburie, Marea Moartă spre care se tărește firul argintiu al Iordanului. Mai incoace, ca niște uriași pachidermi ce odihnesc pe malul mării, se zăresc crestele însoțite ale munților Iuda. Valea Chedronului învăluită într'o ceață străvezie se pierde printre delulețele acoperite cu păcuri de copaci. În față, departe se zăresc crestele înzăpezite ale Libanului. Lângă drum, pe o creangă de măsline, o păsărică în strae multicolore mărturisește doruri și bucurii tainice. Vântul care s'a jucat șegalnic cu zăpada munților, mângâie acum firele de iarbă ce tremură între lespezile calcaroase, trece mai departe prin stușișuri, stărnind frunzele căzute, scuturând pe cele care se țin din toate puterile de ramuri și trece apoi pe drum unde ridică rogoale de praf.

El-Tarik, după ce a schimbat câteva vorbe cu omul dela poarta cetății, a lăsat drumul și a pornit-o spre sălaşele păstorilor.

Se înserează. Dinspre cetate, glasuri de oameni și de animale, se îmbină haotic într'o larmă nesfârșită. Din spre dealurile din apropiere se aud strigătele păstorilor care-și adună turmele și să zărește fumul focurilor dela stâni. Pe alături susură printre pietre unda unui pârâu.

Se ivește o stea, încă una și apoi altele, lucind ca niște ochi ce iscodesc în noapte. În cetate se aprind luminile. Vântul suflă tot mai tare, tot mai rece. Păstorii aruncă vreascuri pe foc și după focuri poți să te duci dela o stână la alta.

El-Tarik rătăcește, ca mănăat de un blestem, din stână în stână, răscolește stușișurile, cercetează pe păstorii care cată speriați la străinul sosit în vreme de noapte.

Totul doarme. Cetatea își stinge ultimele lumini, câinii au tăcut, turmele s'au liniștit în țarcuri, focurile mocnesc sub cenușa păstorii au ațipit. Stelele făclii fără sfârșit, fac priveghiul firii în odihnă.

Liniștea stăpânește pretutindeni și această liniște parcă nu-i cea de totdeauna. În tăcerea nesfârșită se ascunde o taină. Firul vieții, oprit în loc, așteaptă un semn pentru a renaște și în această așteptare este ceva mistic.

Intr'o peșteră două vieți se privesc față în față, doi oameni își încrucșează privirile. Din ochii unuia scânteiază ura, dorul de răzbunare, setea de sânge a felinelor deșertului. În ochii celuilalt scânteiază lașitatea bestiei sătulă de sânge, căreia digestia îi răpește tăria de a se apăra când e incolțită...

El-Tarik s'a întâlnit cu Tamar.

De ce mâna lui El-Tarik întârzie pe mânerul junghiului? Să fie oboseala, aceea care-l face să șovăe? Frica? Ori mila? Tamar se întreabă de ce șovăe El-Tarik. Vrea desigur să-și chinuască victima știind-o incolțită și fără putință de apărare. Dar... minune! Frica ce a intr'aripat pe Tamar până acum zile și nopți, dealungul deșertului, se risipește dintr'o dată.

El-Tarik tot nu lovește. Tamar tresare. O amintire începe să-i apese sufletul ca o greutate de plumb. Vede deșertul de lângă Yatreb, unde un bătrân cu pieptul străpuns își dă duhul, aude pârâitul surd al unui corp rupt de viu de două cămile. Un simțământ pe care nici nu-l bănuise până acum cuprinde sufletul lui Tamar. Din cutele cele mai afunde ale sufletului său crește impetuoasă remușcarea.

— Haide, fiu al deșertului, lovește-mă! Vinovat sunt și disprețuiesc viața care-mi va fi de-acum povară. Lovește El-Tarik!

Tamar plânge și voinicul din față îl privește altfel decât răzbunător.

O lumină dulce ce pătrunde de afară aruncă umbra lui El-Tarik la picioarele lui Tamar: Răzbunarea se pleacă în fața remușcării...

O cântare ca venită din alte lumi face să vibreze stâncile peșterii și cutremură sufletele celor doi.

Mâna lui El-Tarik oprită pe mânerul pumnalului alunecă în jos și ca trezit dintr'un vis, el se întoarce și privește uimit afară. Într'eg ținutul este inundat de lumină. Strălucirea stelelor a pâlît ca la revărsatul zorilorilor. Să

Pentru micii cetitori

Lioara și Făt-frumos

de: G. E. Camber

De demult, pe când la Crăciun se secera grâul, iar la Rusalii se jucau copii cu zăpada, trăia, într'o țară, spre soarele răsare, împăratul Bujor, care avea o fată așa de frumoasă, ca ruptă din soare, nu altceva.

Și pentrucă fata era frumoasă, iar împăratul Bujor bogat și puternic, îi veneau fetei fel de fel de pețitori, care de care mai chipeși și mai mândri.

Și după ce au venit, Dumnezeu mai știe câți ori fi fost la număr, Lioara, căci așa o chema pe domniță, și-a ales pe cel mai chipeș, pe cel mai drag. I-a plăcut și împăratului tânărul, așa că chiar în ziua aceea s'au și pus la cale orânduielele pentru logodnă. La o săptămână după aceasta, într'o duminică se făcu și nunta.

Dar pe când petrecerea era mai în toiu, se începu o furtună, că nu mai știau bieții nuntași în care parte să se mai întoarcă. Noroc de căsioara din apropiere, unde putură să se ascundă mirii și câțiva din curtenii împăratului care însoțiau pe domniță. Ceilalți s'au împraștiat, ca potârnicile, care pe unde

au putut. Împăratul ajunsese într'o groapă cu var, din grădina palatului.

Dar vijelia nu finu mai mult de cinci minute și soarele cu razele sale dulci și calde se arătă iarăși strălucitor și frumos. Împăratul, desmeticindu-se se trudi și eși cum putu din groapă și fără să-și dea seama în ce hal era, repede o luă prin toate colțurile palatului să-și caute fata.

Dar când intră în casa slugilor, unde se aciuiaseră mirii, ce-i fu dat să vadă? Domnița nu era nicăeri, mirele sta pe un scaun cu capul tăiat, iar ceilalți aruncați sub fundul subpatului, nici nu răsuf্লাu de frică.

Pe masă era o scrisoare.

Împăratul ceti scrisoarea și află că fata a fost furată de un smeu cu trei capete. Îngălbenit la față de durere, eși afară din casă și spuse trista veste și nuntașilor, care începură să se strângă de pe unde se ascuseră, până ce a trecut vijelia.

Făgădui apoi bani mulți, aceluia, care îi va aduce înapoi pe scumpa lui Lioară.

Dar nici unul nu îndrăznea să se ducă după dihania de smeu.

Însă spre seară, când soarele scăpătase deabinelea de pe creasta dealului »Balaurul«, vin trei tineri la împărat și unul dintre ei îi zise:

— »Măria ta, noi suntem patru frați, trei suntem aici, iar cel mai mic este acasă. Am venit să-ți spunem că de ne dai doi burdufi cu galbeni, mergem să-ți aducem fata.

— Bine — zise împăratul — vă dau, dar cum vă chiamă copiii mei?

Cel mai mare răspunse: »Pe mine mă chiamă Iușilă, pe mezinii: Auzilă și Topilă, iar pe cel de acasă îl cheamă Făt-Frumos«.

Nici nu isprăvi bine cel din urmă cuvânt, și Iușilă încarcă pe umeri pe cei doi frați ai săi și porni ca gândul către Miază-Noapte, unde era palatul zmeului.

Merse cât merse, cale de vreo două zile, și ajunseră la poarta palatului. Dar ce să vezi? Doi balauri mari stăteau de pază la poarta de bronz și nu dădeau voie să intre în curte, decât stăpânului lor sau altor ființe din neamul zmeesc.

Trebuiau să isprăvească mai înainte cu aceste dihanii, ca să poată pătrunde înăuntru.

Era rândul lui Topilă, să arate ce poate. Dealtcum, nici nu stătu mult pe gânduri și Topilă deschise o gură cât toate zilele de mare și începu să sufle un fel de aer ferbinte, ca para focului.

Nu i-a trebuit mai mult timp decât ai fuma o țigară, căci tot ce i-a stat în cale, balauri, porți piatră, tot a topit.

fie ziua? Nu, căci lumina nu-i a zilei. La câțiva pași de peștera celor doi, o altă peșteră răsfrânge, ca un briliant uriaș, lumina cerească ce se revarsă asupra-i. O stea în care s'a adunat strălucirea tuturor stelelor străjuiește deasupra aruncând pe pământ o pulbere de diamante care strălucește orbitor. O putere ce vine din alte lumi înfioară cerul și pământul.

El-Tarik își pleacă privirea și ochii-i lacrimăază de atâta strălucire. Lumina se face tot mai puternică, coruri cerești umplu văzduhul de armonie; din toate părțile se ridică nestăvilă viața, puteri nevăzute străjuiesc peștera de lângă Beit-Lehem.

O adiere caldă, plină de miresme, vine dinspre asfințit. Cântecule, care la început se auziau în depărtări nepătrunse, se aud acum aproape, tot mai aproape, tot mai limpede:

— „...și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!“

Impinși de aceiași putere dumnezeiască El-Tarik și Tamar se privesc. Ochii lor spun mai mult decât cele mai duioase cuvinte. El-Tarik desface mâinile ca pentru îmbrățișare, în timp ce Tamar, plângând, i-se aruncă la picioare. El-Tarik îl ridică și rămân îmbrățișați cu sufletele pline de duioșia corurilor îngerești. Sufletele celor doi se înțelegeau acum fără mijlocirea graiului care ar fi fost insuficient și profanator.

Au venit, mânați de îndemnuri păcătoase, ca să fie martorii misterului prin care Cerul se înfrățeste cu Pământul, Divinul se umanizează îmbrăcând trupul durerii. El-Tarik și Tamar, căzând cu fruntea la pământ, ca un omagiu adus Aceluia care se născuse în peștera de alături, îngânără odată cu cetele îngerești:

— „...și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!“ iar cântarea lor o repetară păstorii, o legănară în frunziș cedrii și măslinii, o cântară în triluri măestrite privighetorile, o tremurară firele de iarbă, o murmurară izvoarele cristaline și-i purtară ecoul văile și munții, o duseră mai departe valurile mărilor, iar ecoul ei cutremură întreg pământul:

— „...și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!“

Daniil Popescu

CEL MAI FRUMOS

Cadou de Crăciun
sunt felicitările în persoană.
In atelierul

„Foto Fortuna“

se execută ilustrații pentru felicitări cu fotografie personală,

numai cu prețul de 15 lei bucata.

SE PRIMEȘTE UCENICĂ!

Se minunau și frații lui de acest grozav de Topilă.

Pătrunseră apoi în palat și simțind că zmeul nu-i acasă topi și ușa dela camera unde era închisă Domnița și intrând la ea luțilă îi zise: »Hai, sue repede pe umăr la mine ca să te duc la Împărat«.

Sui și pe cei doi frați ai săi și o porni în fugă nebună către casă.

După ce merseră o bucată de drum, Auzilă zise: »Stați, pare că aud ceva«. Descălecă iute de pe umărul lui luțilă și își lipi urechea de pământ »Smeul ne urmărește, trebuie să mergem mai iute«.

Luțilă își mări pasul. Dar când ajunse la o trecătoare, Topilă începu să sufle și topi pietrele, copacii, pământul și tot ce era prin apropiere, făcând astfel o groapă adâncă prin care credeau ei, că smeul nu va putea trece, iar ei vor putea să-și vadă de drum în voe, căci namila nu-i mai poate urmări. Și într'adevăr, smeul avu mult de furcă cu această groapă. Ii trecu multe rânduri de apă pe frunte, până ce eși. Totuși, eși.

În timp ce smeul se chinuia cu groapa, cei trei frați ajunseră cu fata acasă, la împărat. Ce bucurie pe el, când văzu iarăși odorul iubit!

De fericire, porunci să se întindă pe seară o masă, unde să petreacă așa cum se

Răspuns colegului Gh. Crișan și precizările pentru toți colegii învățători tineri

Referindu-mă la „Fondul de ajutoare al învățătorimii Hunedorene“, prin care în felul cum a fost ticheit la reprezeala și votat fără asentimente, regulamentul, majoritatea învățătorilor tineri — 20—35 ani vârstă — se simt neîndreptățiți. În acel regulament pe lângă neechitabilitatea față de toți membri societari, să strecoară bine-văzut și imoralitatea. Le-am văzut pe acestea lubiți colegi tineri și n'au revoltat ducându-mă până la punctul de a mă retrage din „Asociație“. Cu cererea scrisă, gândindu-mă că vor fi foarte puțini colegi tineri care să se pronunțe pe față cu rizicul de a trage orice consecință, am introdus la finea cererii clauza: „voiu rămâne în „Asociație“ dacă comitetul ei va căuta să transforme în fapt împlinit un memoriu al meu“. Dl. Președinte nu m-a răspuns nimic, ceiace mi-s'a dat dovadă că este în așteptarea memoriului meu, și eu i-am trimis memoriul la data de 11 Dec. a. c. Notez această societate când s'a făcut propunerea în Maiu 1931, în adm. gen. Deva, am distrus-o. Când s'a lansat apelul „I. Comșa și I. Bratulescu“ No. 28 al revistei, am făcut opuneri puternice. La conferința din 17 Sept. a. c. nu am fost și dacă eram făceau la fel. Deci, am așteptat și eu ca și restul de 500 și ceva învățători, răspunsul acasă.

Acest răspuns nu a fost după cum mă așteptam eu, ci a fost așa cum fac toți câți sunt chemați la conducere în această țară nenorocită — neachitabil și imoral.

Bazat pe aceste două puncte fundamentale ce trebuie să îndeplinească viitoarea noastră societate „echitabilul și moralul“, au întocmit memoriul.

În acest memoriu am calculat o cotizație de 50—60, sau 70 lei lunar a fiecărui membru societar. Pentru expunerile ce urmează, eu am găsit că cea mai potrivită cotizație lunară pe termen limitat de 30 ani de cotizate este lei 70 lunar. Deasemenea nu am făcut excepții decât în ce privește durata cotizației, împărțind ajutoarele în mod egal. Ex.:

Dela 0—6 ani, fiecare membru va primi ajutor de înmormântare lei 10.000; dela 6—12 ani, lei 15.000; dela 12—18 ani, lei 20.000; dela 18—24 ani, lei 25.000; 24—30 ani, lei 30.000.

În cazul că unui membru îi moare soțul — Doamne ferește — să primească un ajutor de înmormântare în valoare de 25%, din cât e soțul său societar îndreptățit la acea dată. Acest ajutor să se poate acorda până la a trei soți legitim ai soțului societar. Aceste ajutoare să se elibereze în termen de 24 ore dela data prezentării actului de deces, întrucât societatea are drept scop ajutorarea momentană și nu când vor „Domnii“.

Am prevăzut ca și în cazul când soțul moare mea devreme copiii săi să fie ajutați: 25% pentru un copil, 50% pentru doi copii și 75% pentru trei copii. Acest ajutor să se dea numai copiilor minori și cu educația ne-terminată și fără fructiuni ne asigurate de stat, județ sau libere profesioni, așa după cum erau ajutați prin regulamentul votat. Era neechitabil să se ajute în același fel fii membrilor societari, care sunt mai bine situați decât noi învățătorii tineri care suntem lăsați la dispoziția oricărui „Găgăuță“, pe aceiași treaptă cu copilași rămași orfani de un tată ce și-a scuipat plămâni în clăbucuri cu sânge. Deci pentru primii nici-un ajutor! Colegi trebuie să se uite la ultimii, pe care nu numai ni-se cere, dar suntem obligați ai ajuta. Aceste ajutoare să se acorde în timp de 6 luni.

Am prevăzut ca după 10 ani dela înființare să se acorde membrilor bolnavi ajutoare de boală, însă am înțeles numai bolnavii de tuberculoză și altele asemenea dar în nici-un caz pentru cei gripați sau cei ce au nevoie de băi minerale. Bani se vor depune la filiala Băncii Naționale.

Deci, în linii generale, cam aceste ar fi vederile mele de finanțare și de acordarea ajutoarelor.

Am văzut în mod bine precizat modul de procedare în caz de retragerea unui membru, ce să se facă cu depunerile acestuia; normele de alegere și funcționare a Consiliului de Administrație și Cenzorilor; al cassierului; etc., care sunt f. bine demonstrate în memoriu.

Rog dar colegii să ceară în scris o adunare generală extraordinară-județeană, în care eu voiu citi memoriul, sau în cazul când aceasta nu se va produce, câte unul din colegii tineri de — 25—35 ani — să-mi ceară memoriul pentru al citi în conferința „Asociației“ pe plasă. Același lucru îl recomand pentru cercurile regionale, din care face excepție Petroșani, unde l-au încredințat unnia dintre cei mai energici colegi, în susținerea căruia nu mă îndovesc.

De aeeastă dată nu mai sunt groparul din 25 Maiu 1931, când am îngropat propunerile colegului I. Comșa, ci sunt omul prezent la datorie și Vă cer la toți colegii tineri să ne dăm mâna să înființăm temeinic aceasta „Societate de ajutoare“, care să trăiască până la noi și mult după noi, ci nu să falimenteze în 2—3—4 ani. Nu pot da explicații detaliate întrucât nu-mi îngăduie spațiul unui ziar săptămânal. Autorizez totodată de a fi reprodus acest articol și în alte ziare săptămânale din județ, care cred că ne vor binele, pentru ca propunerile să și primească popularitatea cuvenită.

Andrieu Rada inv.

cuvine, cu toată curtea și cu cei trei frați.

Veselia era mare. Masa era plină de cele mai alese bucate, iar vinul ce curgea gărlă în pahare, desmorțise și limbile cele mai tăcute. Se făcu ora 2 după miezul nopții. Toți se pregăteau să meargă către casă. Dar o zguduitură puternică îi făcu să facă puțină liniște. O altă zguduitură și mai puternică îi trântii la pământ, iar smeul înșfăcă fata și pe aici îi-e drumul.

Mesenii rămaseră trăsniți de cele văzute. Iar împăratul, scâpând două lacrimi în barba ninsă ca de nea, se sculă în picioare și ridicând, sus, două degete, dela mâna stângă, iar pe dreapta punând-o pe inimă zise:

— »Făgăduiesc o jumătate din împăția mea și fata de soție, acelaia care o va scăpa de smeul«.

— »Măria ta, — zise luțilă — noi nu mai putem face nimic, dar Făt-Frumos, frațele nostru cel mai mic, e puternic și curajos. El va isbuti să scape pe Domniță«.

Se duse apoi după Făt-Frumos, îi povesti cele întâmplare și luându-și merinde pentru drum, plecară împreună la palatul smeului. Când ajunse la poarta casei, Făt-Frumos strigă:

— »Haide smeule, dă-te jos din palat, ca să ne batem și care va fi mai tare, acelaia să-i fie fata«.

Smeul veni și lupta începu. Se luptară cât se luptară cu buzduganele, zi de vară până'n seară, și văzând că nici unul nu biruește se învoiră să se ia la luptă dreaptă.

Smeul apucă mijlocul lui Făt-Frumos și îl trânti de pământ, așa de tare, că-l vârî până la genunchiu în pământ. Crezând că Făt-Frumos nu mai poate face nimic, smeul se repezi să ia pașoșul și să-i taie capul. Dar Făt-Frumos își adună toate puterile și eșind, se aruncă în spatele smeului, îl prinse bine și-l lovi de pământ, de-l vârî până la gât. Apoi îi smulse pașoșul din mâini și-i reteză toate cele trei capete.

»Slavă Domrului c'am isprăvit bine!« zise Făt-Frumos și se puse să se odihnească puțin.

Lioara urmărise cu privirea de pe feastră pas de pas lupta și fericită că a scăpat de pacoste, fugi la Făt-Frumos. După ce luară din palat un bicu fermecat, luțilă îi puse pe umeri și porni ca vântul către palatul împăratului Bujur.

Ajunși acasă, împăratul dădu de soție pe Lioara lui Făt-Frumos și o jumătate de împărăție.

La nunta lor am fost și eu.

Ce mai petrecere și ce mai veselie! Trei săptămâni încheiate a finut.

◆◆◆◆◆

Pentru Români

Există în România, în special pentru părțile marginase ale țării, o problemă de interes vital pentru neamul românesc. Această problemă, care trebuia de mult și definitiv rezolvată este: asigurare și întărirea elementului național român.

Dela războiul încoace, se vorbește neincetat despre chestiunea coloniștilor Macedoneni, despre chestiunea Moților, despre chestiunea Maramureșenilor, etc. Unii dintre acei ce s'au ocupat cu rezolvarea vre-uneia dintre aceste chestiuni au făcut acest lucru bine intenționați, din dragostă pentru neam și țară; alții au făcut numai demagogie pentru promovarea intereselor personale.

Nu vom numi pe nimeni, pentru că e mai bine ca mai întâi să facem bine ceea ce s'a făcut rău, sau nu s'a făcut de loc și apoi să infierăm pe vinovați — dacă sunt.

Acum nu se poate constata din nenorocire, decât că la atâția ani după Unire, problemele enunțate mai sus își păstrează întreaga lor actualitate. Ceea ce s'a făcut pentru lichidarea lor, e prea puțin.

Chiar când alte evenimente atrag atenția opiniei publice în altă parte, se produc fapte, cari readuc din nou chestiunea, de care ne ocupăm, în centrul atenției generale și-i arată toată gravitatea și seriozitatea.

Au fost unii, cari au crezut că s'a rezolvat chestiunea Macedonenilor din Dobrogea, sau chestiunea Moților, dacă guvernele — presate de realități și doritoare de popularitate — au dat o parodie de rezolvare acestor chestiuni. Dar au răsunat bubuiturile gloanțelor trase de studentul Gheorghe Bizu pentru dreptatea Macedonenilor și de căpitanul Emil Șiancu pentru dreptatea Moților.

Nu facem apologia gesturilor disperate, dar ele sunt expresia nedădii unor oameni, cari au dreptul la viață în țara asta, pe care ei au păstrat-o și pe care vor fi chemați s'o apere mâine.

Pentru că spațiul ziarului nu îngăduie discuția problemei în ansamblul ei, privim astăzi mai de aproape numai chestiunea Românilor din Mții Apuseni. Ni se va spune, poate, că s'a vorbit în deajuns despre această problemă. Da, s'a vorbit destul; dar numai s'a vorbit. Până când acei, cari au datoria să treacă la înfăptuire, nu se ocupă de lucru, suntem datori să agităm neconținut această chestiune, s'o repetăm cu tărie, cu încăpăținare chiar, pentru a face cunoscut tuturor durerile acestor, oameni necăjiți, și pentru a-i convinge pe toți de necesitatea măsurilor de îndreptare, prea mult așteptate și până acum.

Așezați într'o regiune muntoasă, cu teren propriu pentru cultura cerealelor, acești oameni sunt neconținut amenințați de foamete. Pentru cea mai mare parte dintre ei toată munca grea și nesfârșită abia — abia le aduce o bucată de „pită“ sau de „mălaiu“. Chiniți de foame și mițați de boale se sting cu încetul băștinașii și cu ei odată, una dintre cele mai de seamă ramuri ale neamului nostru.

Acesta este tristul adevăr; să nu se creadă că spunem aici vorbe numai de dragul de a spune ceva.

Județul Hunedoara, unul dintre cele mai mari ale țării, stă în fruntea județelor cu cel mai redus spor anual de populație. După statistica oficială a statului, în acest ținut, sporul populației e numai de 23 la mie de locuitori,

ceea ce e foarte puțin comparativ cu alte județe din țară, unde această cifră trece peste 50 la mie. În privința acestă numai cu Banatul se poate compara acest urgisit ținut al Munților Apuseni.

Încă-tot n'ar fi îngrijorătoare această creștere redusă a populației, dacă cel puțin cei vârstnici ne-ar da garanția unei continuități sigure, în viitor, a elementului național. Dar am văzut o mulțime de oameni tineri — între 20 și 30 de ani — bolnavi și istoviți de o muncă prea grea și începută prea de timpuriu. (Medicii din consiliile de recrutare cred că ar putea arăta groaznică realitate, constatată de ei în această privință.) Și pe acești oameni și urmașii lor se sprijină țara de mâine...

Dar populația regiunilor muntoase din Sudul Ardealului și chiar din Vechiul Regat are o situație de invidiat față de situația populației din Munții Apuseni. Cari sunt cauzele ce pot explica această situație, când Mții Apuseni sunt cu mult mai bogăți de cât Carpații?

Cauzele sunt numeroase. 1° O politică vitregă a stăpânirii ungurești față de Români, pe cari i-a ținut în întinericul neștiinței atâtea veacuri; procentul neștiitorilor de carte este uimitor de mare. 2° Otrăvirea cu alcool prin nimic stânjenită de statul maghiar, ba chiar încurajată și susținută în aceste părți, și-a produs și ea efectele ei dezastruoase. 3° Acapararea bogățiilor subsolului de către străini și exploatarea prădalnică a acestor bogății prin munca băștinașilor, totdeauna mizerabil răsplătită, a adus sărăcia Românilor și slăbirea lor în trecut. 4° Pădurile încăpute pe mâna groșilor unguri sau a exploatorilor jidani au complectat ruina locuitorilor Moți. Dacă mai adăogăm la acestea și firea locuitorilor, cari au fost pe de o parte prea îngăduitoare cu străinii, iar pe de alta lipsiți cu totul de o cultură în spirit practic, avem cauzele principale ale mizeriei lor de azi.

Mijloacele de îndreptare? 1° O continuă și susținută politică de ocrotire a statului față de elementul național, pentru a-i reda locul pierdut în anii de prigoană. Luminarea poporului prin școale; cât mai multe școale primare și cu caracter practic potrivit regiunii, cu învățători cari să-și cunoască menirea lor. Biserica, prin reprezentanții ei, să întregească opera școlii. 2° Bogățiile ținutului să fie astfel exploatate, încât să contribuie la îmbunătățirea stării materiale a locuitorilor de aici. 3° Obligația pentru întreprinderile mari capitaliste din regiune de a se interesa mai mult de starea lucrătorilor lor, contribuind cu o cotă din beneficiul net, la împlinirea trebuințelor obștești din regiune. 4° Răspândirea și întărirea spiritului de cooperare între locuitorii satelor, pentru a putea forma societăți cooperative de exploatare a pădurilor și chiar a subsolului; înființarea cooperativelor de consum, pentru a înlătura specula intermediarilor. Pentru început statul ar putea participa cu capital și oameni pentru înghelarea acestor instituții.

Dar pentru înfăptuirea tuturor acestor lucruri este nevoie de intervenția energetică a statului, iar oamenilor puși să lucreze aici li se cere minte luminată și inimă curată și românească.

Ioan Nistru

N. R. Câteva din soluțiile propuse de d. I. Nistru, pentru refacerea ținutului nostru din punct de vedere economic, cultural, etc., de mult fac parte din programul de activitate al Societății „Mica“.

Să fim stăpâni

Suntem invidiați de străini că avem cea mai frumoasă și bogată țară... și, suntem avertizați că n'am fi stăpâni, la noi acasă.

Românie!... pământ sfânt; dospit cu sânge și cu lacrimi... tu porți pecetea noastră... Trăești prin noi și noi prin tine.

Nu-i așa D-zeule, că țara noastră este grădina Ta cea mai dragă? Nu-i așa că noi suntem poporul tău, ales?

Unde, pe fața pământului mai găsești o asemea grădină!? E atâta bogăție, atâta armonie și atâta farmec!

E explicabil că trăind în Edenul pământului, — Românul s'a născut bine dotat: voinic ca și munții; deștept ca proverbul, — domnește în el împăcarea.

A rezistat dealungul veacurilor cu perseverența bine cunoscută, tuturor intemperiilor vremii, și, ca stânca de granit, a făcut pavază la răsăritul Europei.

Națiunea personalitate, a dovedit că este vrednică să trăiască; a dovedit că în vinele sale, curge un sânge nobil și că nu se poate altera.

Românul, nu râvnește la avulul altuia, dar e dâr și ține la ce are, cu multă pietate și sficțenie.

Tot ce trăește în țara asta: se naște și trăește pentru el. Numai el o cunoaște, numai el o adoră până la abnegație.

Faptul că Românul nu e pe deplin stăpân în casa lui, se datorește nu lipsei de unificare sufletească, ci prea marelui toleranțe, democrației, spiritului larg cu care înțelege să trateze străinii care ne sugrumă.

Săvârșim o crimă de stat, de care vom fi răspunzători în fața posterității, dacă nu vom pune stavilă străinismului — stărpindu-l.

Nu e permis ca să lucrăm în detrimentul nostru. În primul rând trebuie să trăim și să ne afirmăm ca națiune.

Străinii de tot felul care au posturi de răspundere, trebuie înlocuiți prin forțe tinere și naționale.

Străinii de nație, orcât de leali ar fi, lucrează pentru interes propriu și la ruina organizației noastre ca stat.

E grozav să constați că grație neprevederii noastre... azi la 15 ani după unire; minorității se dedau după bunul lor plac.

A face o statistică despre toți netrebnicii și a arăta în diagrame și cifre, starea de fapt; — înseamnă a ne sfida.

Oriunde dai de streini, de streini cu sentimente perverse; care pe lângă ospitalitatea ce-o primesc, pe lângă pita ce le-o dă pământul nostru sfânt... cer revizuire.

Ungurii, vor Ardealul; adică... vor să piară. Au un vis... dar bine că e vis. Călăii de eri, nu știu ce vor... adică știu... dar nu pricep... sunt tot călăi.

Ardealul, cu umbrele lui Gelu, Corvin, Paul Chinezul, Horia, Cloșca, Crișan, Avram Iancu, etc. etc.

Ardealul, leagănul formării noastre.

Ardealul, cetatea noastră de suferință milenară... doina.

Ardealul îl vor? Cine?!

Să 'ndrănească.

Noi vă garantăm că vom fi vrednici de faptele strămoșilor noștri. Li vom răsbuna.

Li vom răbuna îndesat, pentru că suntem născuții suferinții... iar eroii ne sunt conducători.

Față de asemenea acțiune revizionistă, la care se dedau vecinii Unguri, câștigând aderenți — cumpărați ori înșelați.

Datori suntem, a ne trezi și a arăta străinătății adevărul, punând pe labe pe dulăii dela Budapesta.

Inscrieți-vă în „liga antirevizionistă“. Și apoi... s'avem de grijă... dușmanul e între noi.

Să nu cruțăm... să fim stăpâni la noi acasă.

Pavel Popoviciu

Cărțile...

„Ziceți că eu n'am prieteni? Am prieteni și societatea lor mi-e foarte plăcută: prieteni din toate țările și toate timpurile. Ei întotdeauna sunt lângă mine. Când chem, vin; când îi întreb, îmi răspund. Unii din ei îmi povestesc despre cele ce sa întâmplat în timpurile trecute; alții îmi spun ce se întâmplă în timpurile de față. Unii mă învață să trăiesc bine; alții să mor bine. Ceilalți, prin veselie lor îmi risipesc grijile și necazurile. Unii îmi oțlesc inima în suferințe; alții mă învață să disprețuiesc poftele inimii. Unii mă poartă de mână pe drumul cunoștințelor; alții mă îndreaptă pe cărarea virtuților. Vreo răsplătă pentru atâtea binefaceri nu cer; nu cer nimic decât adăpostul unei încăperi modeste unde să fie scutiți de pulbere. Când ies din casă, îi iau cu mine, pe cărările pe unde merg. Le place mai mult ca sgomotul orașelor, liniștea câmpurilor și umbra arborilor. Și știți voi cine-mi sunt acești buni și nedespărțiți și atât de puțin pretențioși prieteni? Prietenii mei, cărțile“.

Petrarca

Crăciunul flămânzilor

Mântuitorul lumii s'a născut dintr'o fecioară prea curată într'o iesle scutită. Așteptat de către noroadele însetate după adevăr, a venit în mijlocul credincioșilor. Acum ne bucurăm și veselim din nou, preaslăvind numele Aceluia ce ne-a mântuit pe toți, dela cel mai bogat până la cel mai umil.

În palatele somptuase ca și în colibe scunde, predomină aceleași sentimente, se înalță aceleași rugăciuni în slavă. Cântă mulțimea în cor... dar câtă deosebire între ruga și cântul omului de rând, care se luptă cu necazurile vieții, și ruga abia simțită a capitaliștilor și orgolioșilor? Câtă deosebire între bucuria micuților ce dorm pe vetrele umede sau în ieslele înghețate și bucuria celor ce în mătăsuri își îndreaptă ochii în sus?

Aceiași gamă își urmează firul, aceleași imnuri divine, aceiași lume perfidă și fățarnică.

Cuvine-se în această zi mare să uităm de toate și mărinimoși să cercetăm pe aceia ce, cu mâinile înghețate imploră mila cerului, înconjurați de o mamă ingenunchiată, icoana firavei Marii.

Cuvine-se să mântuim și noi pe cei ce zac în mizerie și bolnavi, ca pe niște frați, căci azi sau mâine destinul va putea schimba rolurile și atunci vom aștepta în zadar mila altora!

Câți copii ai drumurilor, câți copii ai nimănu, câți osândiți prin ocnele și închisorile întunecoase nu vor ști că s'a născut Mântuitorul lumii?! Pentru ei nu s'a născut nimeni, pentru ei nu există mângâiere și bucurie, ei sunt morții umanității ce-și ispășesc păcatele.

Cuvine-se astăzi să cercetăm gloata flămânzilor și a ocnașilor, dându-le cel puțin hrana sufletească și mângâierea necesară, căci după chipul și asemănarea noastră sunt creați și aceștia. Și astfel bogați și sărmani, flămânzi și ocnași vor ingenunchia în fața altarelor, sărbătorind adevărata naștere a Mântuitorului lumii.

Aug. Iieșiu, stud.

Orariul magazinelor de sărbători

Ministerul muncii a aprobat ca Duminică 24 Decembrie și Duminică 31 Decembrie, magazinele să fie deschise.

Deasemeni a aprobat ca Joi, Vineri și Sâmbătă înainte de Crăciun, magazinele să fie deschise până la orele 9 p. m.

Informații din Zarand

Dorim sărbători fericite colaboratorilor și cititorilor ziarului nostru.

— Din cauza sărbătorilor, numărul 43 din gazeta noastră va apărea Joi, 4 Ianuarie.

— Reuniunea Femeilor române „Regina Maria” din Brad, cu onoare vă invită la *Petrecerea cu dans și tombolă*, ce va avea loc în seara de Revelion, Duminecă, în 31 Decembrie în localul Casinei române din Brad.

Inceputul la ora 9 seara. Taxa de intrare benevolă. Venitul curat este destinat pentru înfrumusețarea noii biserici ortodoxe române din Brad.

Comitetul

Necrolog. Marți, 20 Dec. c., a încetat din viață Teodor Bulza, funcționar pensionar, din Brad, în etate de 62 ani.

Fie-i țărâna ușoară!

— Medic de circumscripție, la Băița, a fost numit d. dr. Cornel Moldovan.

— D. N. Nistor, primpretorul plasei Brad, Miercuri 13 l. c., a avut la Ormindea o consfătuire cu fruntașii comunei.

Din județ

Vineri 15 Dec., două avioane de bombardament, neavând benzină suficientă, și din cauza ceții au fost forțate să aterizeze la marginea orașului Deva. Unul dintre avioane s'a stricat, din cauza terenului impropriu aterizării. Piloții au scăpat neatinși.

Cadouri prețioase de Crăciun și de Anul nou se capătă la ceasornicarul

IGNAȚIE

SIDOR

FONDAT IN 1903 BRAD.

Asortiment mare de ceasornice,

Fac reparații garantate de ceasornice optice și b'jute ii.

**SĂ NU CUMPĂRAȚI DE LA
!-! VĂNZĂTORI AMBULANȚI !-!**

Direcțiunea liceului ort. rom. „Avram Iancu” din Brad.

No. 978/1933

PUBLICAȚIUNE.

Liceul ort. rom. „Avram Iancu” din Brad, face cunoscut celor interesați că cu 1 Ian. 1934 dă în chirie prin licitație publică în conformitate cu dispozițiile Legii contab. publice, 5 camere din parter, potrivite pentru îndeletnicirile comerciale. Licitația se va ține în 30 Dec. 1933, ora 15 în biroul direcțiunii liceului.

Reflectanții la aceste camere vor înainta în termen legal Direcțiunii liceului, oferte închise întocmite după cum prevede legea contabilității publice. Informații se pot lua în zilele de lucru între orele 9—12 a. m. dela Direcțiunea liceului.

Brad, la 15 Decembrie 1933.

Direcțiunea

— Ziarele aduc știrea că ministerul de finanțe a luat măsuri ca pensiilor și salariilor de pe luna Decembrie, să se achite înainte de Crăciun.

— Incepând dela 23 Decembrie până la 8 Ianuarie 1934, se pot trimite telegrame de felicitări cu taxa de 50%; după tariful normal, adică cu 1 leu de cuvânt. Aceste telegrame să aibă conținutul de felicitări.

— Se aduce la cunoștință că este admis ca depunătorii să noteze pe fața plicului în colțul din dreapta, vizibil și subliniat, data zilei când dorește ca corespondența de felicitări (cărți de vizită și cărți ilustrate) să fie predată la destinație destinatarilor. Referind la felicitări anterioare la poștă, cerând să fie înmănuate la o ziună fixă.

— Un elev de treisprezece ani, îndrăgostindu-se de profesoara sa, s'a sinccis, dânduși seama că patima ce i-a încolțit în suflet e absurditate.

— Cel mai nou dans este amestec de vals vienez cu un dans englez numit **crun**, și care a fost dansat zilele trecute de vienezii.

Poșta redacției și administrației

D. Trifan, Articolul d-tră nu-l vom publica, deoarece l'ați publicat în gazeta „Inainte”. N'ar mai avea nici un înțeles.

D. C. S. Blăjeni Nu o vom publica-o. D. I. Nistor — Mintia. Cum se numesc acei ce fură munca altuia?

D. I. Nistru. Da, dacă ni se vor împlini planurile noastre, sperăm să scoatem gazeta cu 1 Febr. în 8 pagini. Așa că o colab. a d-tră ne-ar fi prețioasă.

— D. I. Tisu, Orăștie. Ați avut o idee frumoasă. Acceptăm. Mulțumiri.

Am mai primit abonamente de la: d. Ghișă, dir. de bancă, 80 lei; d. Munteanu 30 lei; d. P. Ugliș, Gurahont 80 lei; d. C. Evuțeanu, Consistor—Oradie 80 lei; d. Inginer N. Lazăr — Deva, 80 lei; d. Ioan Feier, preot — Târnava 40 lei; d. Alx. Ormindean Cănel 40 lei; d. Alex. Schmilă, V. M. 80 lei; d. Coc. Sidor, șef m. Valea Morii 80 lei; d. Carol Winkler, conducător de uzină 40 lei; d. Mihail Marosy, șef minier, Valea Morii, 40 lei; d. Elemer Suranyi, funcționar serv. m. 40 lei; dra Baloșu, inv. 40 lei; d. Circo Inv., București, 30 lei; U. E. Dan, inv. Tuștea, 80 lei; d. Andrei Rada, inv. Chișcădoga, 100 lei; d. ing. Mihalache, 80 lei; d. Ion Bozdoc, notar, Objeia, Severin, 80 lei; dra Octavia Stanciu, inv. 40 lei; d. Ion Uiboriu, dir. șc. 80 lei.

**Ondulații și manicule
eftine și bine executate
se fac la**

**INSTITUTUL COSMETIC
— Brad. —**

**D-na ANA BERKOVITS
Vis-avis de protopopiat.**

Cinema »ORIENT« Brad

prima zi de Crăciun

**„Cuceritorul”
(„Ein toller Einfall“)**

Operetă cu un succes mondial cu BARSONY RÓZSI, WILLI FRITS, ADELE SANDROCK și DOROTHEA WICK.

a doua zi de Crăciun

„MOTIVUL DE DIVORȚ”

Der blonde Scheidungsgrund
operetă în 9 acte cu:

Lien Deyers și Johannes Riemann

În ziua de ANUL NOU

**„VALSUL DRAGOSTEI”
(Liebeswalzer)**

Operetă veselă în 10 acte cu ren. artiști

Regina . . . . . Iulia Serda
Prințesa, fca ei . . . . . LILIAN HARVEI
Mareșalul curții . . . . . Karl Ludwig Diel
Alteta sa Melanie . . . . . Lotte Spira
Alteta Petru Ferdin, fiul ei . . . . . Georg Alaxandru
Fauld, fabricant de aut. . . . . Hans Junkermann
Bobby, fiul lui . . . . . WILLI FRITSCH
Dr. Lemke . . . . . Victor Schwannecke
Dr. Popper . . . . . Karl Etlinger

NOU! Au apărut de sub tipar **NOU!**

„Calendarul Minierului”

și

„Calendarul Satelor”.

Deși au peste 100 pagini fiecare, totuși prețul este
numai de 12 lei bucata.

**! „Calendarul Minierului” se găsește și la „Consum” în
Gura-barza, numai cu 11 lei bucata. !**

Acest calendar nu trebuie să linsească din casa n'ci unui zărăndean.